

БАНКА ЗА МАЙЧИНА КЪРМА

Цветомира Борисова, Мария Русинова

BANK FOR BREAST MILK

Cvetomira Borisova, Maria Ruseva

Резюме: Статията представя целта и задачите на банките за майчина кърма. Направен е кратък исторически преглед на изграждането на мрежа от банки за майчина кърма в Европа и България. Разгледана е дейността и основните предизвикателства пред по-нататъшното разширяване на мрежата от банки за майчина кърма в България.

Ключови думи: банка майчина кърма

Abstract: The article presents the purpose and tasks of the human milk banks. A brief historical review of the establishment and the development of a network of human milk banks in Europe and Bulgaria has been made. The activities and the main challenges for the further expansion of the network of human milk banks in Bulgaria are examined.

Key words: bank for breast milk

През XXI век Банките за майчина кърма преживяват нов разцвет. Въпреки постоянния напредък в подобряване качеството на адаптираните формули, кърмата съдържа фактори, които все още не са възпроизведени в никой източник на изкуствено хранене. Днес съществува общоприет консенсус, че майчиното мляко е най-добрата храна за новороденото и кърмачето, защото осигурява голямо разнообразие от биоактивни вещества, необходими за развитието на мозъка, червата и имунната система на бебето.

Кърменето е естествена част от поведението на човека и осигурява възможно най-доброто здраве, развитие и психосоциален статус на бебето и майката. През първите 2-3 години от живота ролята на адекватното хранене е изключително важна, защото това е критичен период, в който се „програмират“ метаболитните функции, растежа и развитието на детето. Майките, които редовно и напълно изцеждат гърдите си, кърмят по-продължително. За майките, които не са в състояние да кърмят бебетата си, донорската майчина кърма е алтернатива за естествено хранене. Ако бебето е недоносено, болно или от многоплодна бременност, кърмата може да бъде съществен фактор за възстановяването и оптималния му растеж и развитие. Всяко дете има право да бъде добре обгрижвано и хранено, а само 35% от децата по света са на изключително кърмене през първите 4 месеца след раждането. Осигурявайки сигурен източник на донорска кърма, Млечните банки подкрепят кърменето и ясно декларират, че майчината кърма е уникална.

През 1980 г. Световната здравна организация и Унищф излизат с резолюция, че донорската кърма е „първа алтернатива“, когато майката не е в състояние да кърми. Всяко правителство според Световния Алианс за кърмене трябва да подкрепя всички инфраструктури, които подпомагат храненето на децата с майчина кърма. Банките за майчина кърма са именно такива. Банките за майчина кърма са създадени, за да дадат на родителите избор, когато собствената майка не е в състояние да кърми.

Банките за майчина кърма осигуряват жизненоважна здравна помощ за деца, чието възстановяване и здраве в дългосрочен план могат да бъдат компрометираны чрез въвеждането на изкуствени добавки в този толкова ранен етап от живота. Банките за майчина кърма са организации с нестопанска цел, които събират,

изследват, обработват, съхраняват и пласират донорска майчина кърма с цел задоволяване на специфичните медицински нужди на новородените и кърмачетата.

През 1909 г. германският лекар Теодор Ешерих от Университета във Виена отваря първата банка за майчина кърма в света. Институцията Млечна банка навсякъде работи в подкрепа на майките, които не могат да осигурят собствена кърма при раждането на бебето си. Помага за тези, които срещат трудности с кърменето на по-късен етап от развитието на бебетата си, за поддържане на лактацията, докато се върнат към пълноценно кърмене. Понастоящем в Европа функционират Банки за майчина кърма в:

Франция – 36; Германия – 28; Швеция – 28; Великобритания -16; Испания - 15; Норвегия – 12; Полша - 11; Унгария - 8; Чехословакия – 4; Белгия - 4; Сърбия - 3; Дания - 2; Гърция - 2; Турция - 2; България – 1; Румъния - 1; Банки за майчина кърма има в САЩ, Канада, Австралия, Индия, Иран, Русия.

Банка за майчина кърма /БМК/ в София е създадена през 1989 г., единствена е по рода на своята дейност в Република България и е структура на Столична община. В БМК се извършва високо хуманна и специализирана медицинска дейност по събиране, обработване, биохимично, микробиологично и физико-химично изследване на дарителска кърма и предоставянето ѝ на нуждаещи се бебета. Донорската кърма се предоставя на новородени и кърмачета основно със здравословни проблеми (недоносени, с алергии към белтъка на кравето мляко, след оперативни интервенции, с вродени малформации и др.), а също така и на здрави кърмачета отглеждани в домашна обстановка, чиито майки имат медицински противопоказания да кърмят. Кърма се предоставя също на здравни заведения и Детски домове за медико-социални грижи.

Дейността на Банката за майчина кърма е предимно социална, тъй като децата с медицински показания, както и тези в здравни и социални заведения получават кърмата безплатно. В случаите, в които кърмата се заплаща, цената ѝ е символична. За една година БМК обработва между 2000-2300 л. майчина кърма получена от около 50-60 донори и я предоставя на приблизително 60 - 70 деца. От създаването си до настоящия момент в БМК са събрани и обработени почти 90 000 л. кърма, от които са се възползвали над 1000 деца от

цялата страна.

Предизвикателствата към Банката за майчина кърма у нас не са малко.

1. Те са свързани със събиране и предлагане на майчина кърма на повече места в страната. Необходимо е разширяване дейността на БМК и прием на дарителки от населени места извън София град. Осъществяване на контакт с други институции и НПО с цел предоставяне на кърма на нуждаещи се деца със здравословни проблеми. Споделяне на информацията и опита с други млечни банки и институции. Разработване на Национално ръководство, което да служи като стандарт за откриване на нови банки за майчина кърма и присъединяването им към Европейската асоциация. Признаване на БМК от страна на Европейската асоциация.

2. Разкриване на Банки за майчина кърма в по-големи градове с развити акушеро-гинекологични звена (примерно към Висшите медицински училища) при изясняване на:

- Необходимите мерки за осигуряване на условия за работа: законодателство, технологично оборудване, организационна подкрепа за финансов, социален, икономически и здравен мениджмънт;
- Сравнителни изследвания за качеството на кърмата - собствената майка, донорската и хуманизираните млека;
- Набиране на достатъчно дарителки;
- Актуализиране цената на кърмата;
- Реимбурсиране на разходи от НЗОК.

3. Ефектът на донорството е важен и има подчертано социален аспект, както за донорите на кърма, така и за родителите, чиито деца приемат донорското майчино мляко. Трябва да се стимулира кърменето. Без кърмене няма да има Банки за майчина кърма. Повишаване употребата на прясна майчина кърма трябва да получи категорична подкрепа – професионална и политическа. Реалните опасения свързани с развитието и укрепването на банката за майчина кърма са липса на интерес от здравните специалисти и недостиг на количества кърма за нуждаещите се кърмачета.

Безспорно е значението на Банките за майчина кърма за осигуряване на адекватно хранене на новородените, за предлагане на майчината кърма като храна и терапия. Цената на донорската кърма за хранене на недоносени бебета е незначителна в сравнение с ползите от предотвратяване на алергични състояния и чревни възпаления. Въпрос на здравна политика и социална чувствителност е подкрепата на кърмачета с медицински и социални потребности.

Библиография:

1. Мумджиев Н., Майчина кърма и кърмене, Изд. Медицина и физкултура, 1984.
2. Мумджиев Н., Хранене на кърмачето, 2003 стр. стр. 9-18.
3. Петрова С., Рангелова Л., Препоръки за здравословно хранене на кърмачетата, стр. 3-7;10-16.
4. Русинова М., Цв. Борисова, Кърмене и захранване, списание Мединфо, 08/2009.
5. Трифонова Л., Хранене на детето в кърмаческа възраст, Изд. Медицина и физкултура, 1986, стр.104-105,109,112-113,142-150,154.
6. Geissler C.A., H. J. Powers, Human Nutrition 2005, p. 281-288.
7. Gomella T.L., M. Douglas Cunningham, Fabien G. Eyal, Karin E. Zenk 2004, p. 680-685.
8. Richard E. Behrman, Robert M. Kliegman, Hal B. Jenson, W.

B. Saunders, Nelson Textbook of Pediatrics, 2003, p. 247-248.

9. European Milk Bank Association, <https://europeanmilkbanking.com/>.
10. Mother's milk bank Australia, <http://mothersmilkbank.com.au/>.
11. Prva srpska Banka humanog mleka, http://www.neonatologija.rs/c_bankamleka.htm.

Д-р Цветомира Борисова, Педиатър, Лекар-ординатор в Сектор по събиране, съхранение и пласмент на майчина кърма към Банка за майчина кърма; Д-р Мария Русинова, Специалност хранене и диететика, Директор на Комплекс за детско хранене с Банка за майчина кърма

За контакт: bmkgb@abv.bg